

КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ

Кафедра китайської філології

Курсова робота з китайської філології

на тему:

"ЯВИЩЕ РЕДУПЛІКАЦІЇ У СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ"

Студента групи Пкит 09-19

факультету східної і слов'янської філології

денної форми навчання

Освітньої програми

Китайська мова і література та переклад,

західноєвропейська мова

Спеціальності 035 Філологія

Спеціалізації 035.065 Східні мови

та літератури (переклад включно),

перша - китайська

Руденко Анни Дмитрівни

Науковий керівник:

к. ф. н., доц. **Щербаков Я.І.**

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ЯВИЩЕ РЕДУПЛІКАЦІЇ В ЛІНГВІСТИЦІ. ТИПИ ТА ФУНКЦІЇ РЕДУПЛІКАЦІЇ	5
1.1. Поняття редуплікації та її типи. Редуплікація та повтор.....	5
1.2. Функції, виконувані редуплікацією. Редуплікація в українській мові.....	8
Висновки до Розділу 1	10
РОЗДІЛ 2. БУДОВА І ВИКОРИСТАННЯ РЕДУПЛІКОВАНИХ ОДИНИЦЬ У КИТАЙСЬКІЙ МОВІ	11
2.1. Редуплікація та повтор у китайській мові.....	11
2.2. Редуплікація іменників і рахівних слів.....	13
2.3. Редуплікація прикметників	14
2.4. Редуплікація дієслів.....	17
Висновки до Розділу 2	19
РОЗДІЛ 3. ПРИКЛАДИ ЯВИЩА РЕДУПЛІКАЦІЇ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД НА УКРАЇНСЬКУ	21
3.1. Приклади і короткий аналіз випадків редуплікації в китайській мові (на матеріалі художніх та анімаційного фільмів).....	26
3.2. Способи перекладу редуплікованих одиниць з китайської на українську.....	25
Висновки до Розділу 3	27
ВИСНОВКИ	29
АНОТАЦІЯ	32
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	33

ВСТУП

Актуальність дослідження: Сучасні умови розвитку перекладознавства потребують ґрунтовних досліджень з різних аспектів лінгвістики для забезпечення якісного та адекватного перекладу. Оскільки редуплікація є гіперчастотним для китайської мови явищем, дослідження даного аспекту, вивчення будови та функцій редуплікованих одиниць є необхідними для виконання коректного перекладу текстів, що їх містять. Саме тому явище редуплікації в китайській мові є актуальною темою дослідницької роботи, що може допомогти у встановленні особливостей цього лінгвістичного явища та пошуку шляхів його реалізації при перекладі.

Мета роботи: аналіз явища редуплікації у китайській мові та пошук способів перекладу редуплікованих одиниць з китайської мови на українську. Для досягнення поставленої мети в курсовій роботі слід вирішити наступні **завдання:**

- Визначити поняття редуплікація в лінгвістиці, описати її типи та функції;
- Надати характеристику явищу редуплікації в китайській мові;
- Дослідити утворення, функції та особливості іменникових, прикметникових та дієслівних редуплікованих одиниць;
- Розглянути випадки використання редуплікації у розмовному стилі;
- Визначити способи перекладу таких одиниць на українську мову.

Об'єктом дослідження курсової роботи виступає явище редуплікації.

Предметом дослідження курсової роботи виступає явище редуплікації в сучасній китайській мові.

Матеріалом дослідження слугують репліки з художнього фільму “Споріднена душа” (кит. “七月与安生”, Китай, 2016), художнього фільму “Моє найкраще літо” (кит. “最好的我们”, Китай, 2019) та анімаційного художнього фільму “По той бік океану” (кит. “大鱼海棠”, Китай, 2016).

Наукова новизна курсової роботи полягає у дослідженні та спробі узагальнити основні способи перекладу редуплікованих одиниць з китайської мови на українську. Також набула подальшого розвитку структуризація функцій цього явища, а також тих значень та смислових відтінків, які можуть містити

редупліковані одиниці з метою полегшення процесу їхнього перекладу у подальшому.

Методологічною основою дослідження є зіставний метод для порівняння функцій, виконуваних редуплікацією у китайській та українській мовах, метод синтезу для встановлення зв'язку між редуплікацією в контексті окремих частин мови з явищем редуплікації в цілому, а також аналіз речень, що містять редупліковані одиниці для виявлення основних особливостей явища редуплікації в китайській мові.

Практичне значення дослідження полягає у можливості використання представленого матеріалу під час виконання перекладу текстів, що містять редупліковані одиниці з китайської мови на українську, а також під час викладання дисципліни «Практичний курс перекладу».

Теоретичне значення дослідження полягає у поглибленому розкритті аспекту структурного аналізу явища редуплікації у сучасній китайській мові, результати дослідження можуть бути використані для укладання навчальних посібників та практичних матеріалів з граматики китайської мови

Наукова новизна дослідження полягає у поглибленому аналізі практичних аспектів використання явища редуплікації у сучасній китайській мові.

Структура роботи: Робота складається зі вступу, трьох розділів, які включають два, чотири та два підрозділи відповідно, а також висновків, анотації та списку використаної літератури. Перший та другий розділ є теоретичними і присвячені явищу редуплікації в лінгвістиці в цілому, а також особливостям цього явища в китайській мові. Третій розділ є практичним, у ньому проводиться аналіз випадків використання цього явища, а також резюмуються способи перекладу редуплікованих одиниць з китайської мови на українську. Результати дослідження в узагальненому вигляді наводяться у висновках.

РОЗДІЛ 1. ЯВИЩЕ РЕДУПЛІКАЦІЇ В ЛІНГВІСТИЦІ. ТИПИ ТА ФУНКЦІЇ РЕДУПЛІКАЦІЇ

1.1. Поняття редуплікації та її типи. Редуплікація та повтор

Редуплікація – лінгвістичне явище, під час якого відбувається повний або частковий повтор слова або його частини, внаслідок чого утворюється нове слово чи словосполучення, що міститиме в собі інше значення.

Редуплікація у тому чи іншому вигляді є притаманною для всіх мов світу, незалежно від того, якою ця мова є типологічно, чи до якої мовної сім'ї належить. Разом з тим, найбільш поширені структурні типи і сфери її використання часто виявляються різними (Наумюк, 2015, с. 83). Особливо добре це помітно при порівнянні мов, що за морфологічною класифікацією належать до різних типів. В деяких з них редуплікація не лише змінює відтінок значення початкового слова або змінює його ступінь, а може грати й граматичну роль. Саме тому великий інтерес і широке поле для вивчення надає не лише дослідження самого явища редуплікації, а й порівняння виконуваних цим явищем функцій у різних мовах світу.

В цілому, редуплікація є продуктивним способом словотвору, в тому числі у створенні деяких фразеологізмів, сталих зворотів, синтаксичних конструкцій тощо (Кульчицький & Ткачук, 2022, с. 83). Так чи інакше, в результаті редуплікована одиниця виражатиме інше, відмінне від вихідного слова значення, передаватиме інший його відтінок (Чумак, 2011).

Редуплікована одиниця обов'язково складатиметься принаймні з двох частин – редупліканта і редуплікатора. Редуплікантом називають основу для редуплікації, тобто власне те слово або його частину, яке повторюється. В свою чергу редуплікатор – це нова частина, яка додається до редупліканта.

Окремо варто зупинитися на деяких лінгвістичних явищах, які є дотичними до явища редуплікації і мають з нею певні спільні риси. Наприклад, дуже часто редуплікацію та повтор розглядають як тотожні поняття. В інших дослідженнях термін “редуплікація” використовується, коли йдеться про словотвір, у той самий час “повтор” розглядається більше як стилістичний прийом (Чумак, 2011).

В цілому, так звана “категорія повторюваності” включає в себе кілька доволі схожих між собою лінгвістичних явищ. До цих явищ можна віднести не лише вже згадані редуплікацію і повтор, а й подвоєння, римований повтор, плеоназм, тавтологічні повтори, гемінацію, деякі випадки ономапоєї тощо (Пахолок, 2014, с. 35).

Також варто зазначити, що мовна одиниця може повторюватись в тому числі більше, ніж двічі. Наприклад, трикратне повторення називають триплікацією. Також для випадків більш ніж двократного повторення існує термін “багаторазовий повтор”. Менше з тим, часто всі ці явища узагальнюються і розглядаються як одне багатогранне явище.

Вище вже зазначалося, що під час редуплікації редуплікант не обов’язково повторюватиметься повністю. Навпаки, більш поширеним явищем є часткова або варіативна редуплікація (Чумак, 2011, с. 38). Різниця між ними полягає у тому, що у першому випадку редуплікант і редуплікатор повністю дублюють один одного, жодним чином не змінюючись. Дуже часто в такому випадку редуплікована одиниця передаватиме значення множини (у певних мовах) або ж підсилюватиме ознаку, початково закладену у значення редупліканта (Kauffman, 2015), наприклад *人人 rén rén* у китайській або *ледь-ледь* в українській.

У свою чергу, під час часткової або варіативної редуплікації, редуплікатор частково відрізнятиметься від слова, що редуплікується. У такому разі слово дублюватиметься не повністю, а лише його частина, наприклад, корінь або префікс. Варто зазначити, що подвоєння суфікса або префікса має і окремий термін, і називається афіксальною редуплікацією. Афіксальна редуплікація хоч і є не настільки розповсюдженою формою цього явища, однак цілком можливою (Кульчицький & Ткачук, 2022, с. 83). До варіативної редуплікації відносяться ті випадки, коли до редуплікатора додаватимуться префікс чи суфікс, яких не містило у своєму складі вихідне слово. Окремо варто згадати випадки, коли між редуплікованими компонентами вставляється інтерфікс у вигляді службового слова.

Також варто зупинитися на такому понятті, як семантичний повтор. Деякі науковці називають його смисловою редуплікацією, протиставляючи її формальній,

тобто повтору редупліканта повністю або частково. Менше з тим, це питання є дискусійним, адже до семантичного повтору належать ті випадки, коли слова мають абсолютно різні корені, проте пов'язані за сенсом (Зоз, 2020). У такому разі, редуплікант і редуплікатор можуть, до прикладу, бути синонімами, антонімами, або їх просто об'єднуватиме щось спільне.

Також існує римована редуплікація. Це такий тип редуплікації, у якому редуплікант і редуплікатор є різними словами, однак звучання їхнього останнього складу (або складів) повторюється, таким чином римуючись (Kauffman, 2015). У подібних випадках, редуплікант і редуплікатор, окрім того, що римуватимуться, будуть також очевидно або інтуїтивно пов'язані за сенсом, тобто матимуть певну спільну ознаку, стосуватимуться одного і того самого явища тощо.

До римованої редуплікації можна віднести і ті випадки, коли редуплікатор змінюватиме одну з голосних редупліканта (Kauffman, 2015). Інколи такий тип використовується для творення звуконаслідувальних лексичних одиниць, наприклад *ніф-наф*, *тік-так*, 劈里啪啦 *pīlīpālā*. Однак варто пам'ятати, що відтворення звуків має окремий лінгвістичний термін і називається “ономатопеєю”. Ономатопея зустрічається в усіх мовах і є універсальним лінгвістичним явищем, сповненим редуплікації (Kauffman, 2015).

Іншим цікавим, хоч і притаманним далеко не всім мовам явищем, є редуплікація імен. Зокрема, притаманною і пошреною вона є в англійській і китайській мовах. Редуплікація імен використовується при звертанні до людини, з якою мовця пов'язують близькі відносини. Таке подвоєння трактується як прояв симпатії, вираження приязних почуттів (Kauffman, 2015).

Цікавим і унікальним явищем є додавання до редуплікатора префікса “шм-” для вираження іронії, сарказму або ж скептицизму мовця щодо предмету обговорення. Воно бере свій початок з їдишу, але згодом проникло й у інші мови у регіонах з єврейською діаспорою, зокрема українську та англійську (Kauffman, 2015). Прикладами можуть слугувати такі слова як *танці-шманці* в українській, або *shmoney* в англійській.

1.2. Функції, виконувані редуплікацією. Редуплікація в українській мові

Як видно, явище редуплікації включає в себе багато різних за рівнем поширеності типів, що подекуди перетинаються один з одним. Так само різноманітним є спектр функцій, що виконуються редуплікацією, серед яких можна виокремити три основні. По-перше, дане явище є продуктивним способом словотвору, отже, може утворювати нові лексичні одиниці. По-друге, воно може виконувати граматичну функцію, утворюючи різні граматичні форми того чи іншого слова. По-третє – стилістична функція, тобто редуплікована одиниця за своїм значенням чи його відтінком відрізнятиметься від вихідного слова повністю або частково (Наумюк, 2015, с. 82-83).

Окремо варто зупинитися на тому, у яких конкретно випадках може використовуватися це явище. При цьому важливо зазначити, що у різних мовах основні тенденції використання редуплікації різнитимуться. Деякі найпоширеніші з них наведено нижче.

Перша з них – граматична, містить в собі, зокрема використання подвоєнь для формування множини іменників. Це явище можна спостерігати і в китайській мові, про що докладніше йтиметься у наступних розділах. Частково дотичним до формування множини є використання редуплікації як засобу для вираження збірності, тобто як альтернативи слову “кожен” (Kauffman, 2015). У інших випадках таким чином підкреслюється різноманіття всередині категорії. Також у деяких мовах часткова редуплікація використовується для утворення часових форм дієслів.

Стилістична функція редуплікації є чи не найпоширенішою. У таких випадках редуплікована одиниця покликана підкреслити, увиразнити, показати більш інтенсивною певну якість чи ознаку, значення якої початково було закладено у слово, що стало основою цією редуплікованою одиницею.

З цього частково впливає інший випадок використання редуплікації, коли редуплікуючи певне слово, мовець таким чином уточнює щось, підкреслює, що має на увазі саме те, що сказав (наприклад *чесно-чесно*), або ж те, що сказане не викликає сумнівів.

На противагу цьому, інколи редуплікація може передавати невизначеність та відсутність чітко окресленої мети (Kauffman, 2015).

У багатьох мовах редупліковані одиниці більше притаманні саме розмовній мові, оскільки, дуже часто редуплікація змінює відтінок значення на більш гумористичний, милий, зверхній, грайливий тощо. Інколи цей ефект досягається тією комбінацією звуків, яка утворюється внаслідок редуплікації (Kauffman, 2015). Все це увиразнює мовлення, робить його більш яскравим і насиченим, а часто також доносить ставлення мовця до предмету обговорення.

Окремо варто зазначити той факт, що редуплікація слів або їхніх складів доволі поширене явище у спілкуванні з дітьми, особливо у дуже ранньому віці. На певному етапі, коли дитина вже може зрозуміти загальний сенс певних слів, однак не може їх належним чином артикулювати, дублювання скороченої частини слова робить їх простішими для вимовляння (Kauffman, 2015). Крім того, свою роль відіграє і те, про що зазначалося у попередньому абзаці, а саме – зміна відтінку значення слова на більш милий, зменшено-пестливий.

Явище редуплікації є питомим для української мови і часто зустрічається, найчастіше в розмовному і художньому стилях, в прислів'ях і приказках тощо. Хоча воно віддавна було притаманним для мовлення та усної народної творчості українців, однак у літературній мові закріпилося лише наприкінці XVIII – початку XIX ст. (Пахолок, 2014, с. 36). Деякі з них міцно вкорінилися і містяться в словниках як стійкі звороти.

В українській мові редуплікуються і повнозначні, і службові частини мови. Цікаво, що інколи редуплікант і редуплікатор в українській мові можуть мінятися місцями без зміни основного значення (Пахолок, 2014). В цілому можна сказати, що в українській мові редуплікація переважно постає як естетичний прийом (Чередниченко, 1962). Редуплікація є доволі розповсюдженим явищем в тому числі у повсякденному мовленні і навіть публіцистиці. Варто зазначити, що в цьому випадку найчастіше використовуються “нейтральні” подвоєння, що надійно закріпилися у мові, наявні у більшості словників і не вважаються специфічними.

Також варто зазначити, що українські редуplikовані слова, як правило, включають в себе два компоненти (Ніколашина, 2020, с. 25).

У літературних творах, особливо тих, що орієнтовані на дитячу аудиторію, повтори часто застосовуються, щоб викликати певну реакцію або почуття до героїв чи сюжету (Ніколашина, 2020, с. 120). Взагалі, саме через здатність редуplikації надавати словам різномайття відтінків, це явище часто можна зустріти в казках, оповіданнях, інших видах фольклору та художньої літератури, у спілкуванні з дітьми (Линник, 2002, с. 6).

Висновки до Розділу 1

Спираючись на наведений вище матеріал, можна зробити наступні висновки:

1. Редуplikація, як повна, так і часткова, є доволі розповсюдженим явищем, притаманним для різних мов світу, незалежно від того, якою ця мова є типологічно, чи до якої мовної сім'ї належить.

2. Різниця між редуplikацією і повтором, що певною мірою є дотичним до неї і часто розглядається як тотожне поняття, є те, що термін “редуplikація” використовується, коли йдеться саме про словотвір.

3. Редуplikація може виконувати низку функцій, зокрема словотворчу, граматичну і стилістичну.

4. Редуplikована одиниця завжди змінюватиме початковий сенс редуplikанта повністю або частково.

5. Багато функцій редуplikованих одиниць в українській мові збігаються з тими, що виконує редуplikація у низці інших мов світу. Менше з тим, в українській мові редуplikація зазвичай постає як стилістичний прийом.

6. Великий інтерес і широке поле для вивчення надає не лише дослідження самого явища редуplikації, а й порівняння виконуваних цим явищем функцій у різних мовах світу.

РОЗДІЛ 2. БУДОВА І ВИКОРИСТАННЯ РЕДУПЛІКОВАНИХ ОДИНИЦЬ У КИТАЙСЬКІЙ МОВІ

2.1. Редуплікація та повтор у китайській мові

На відміну від української мови, редуплікація та подвоєння мовних одиниць у китайській мові гіперчастотна і відбувається незалежно від стилю мовлення, а також супроводжується певним рядом фонетичних, синтаксичних та семантичних аспектів (Zhu, 2020).

За типологічною класифікацією, китайська мова належить до кореневих мов. Як відомо, слова в китайській мові не мають чітких меж, а також відсутня їхня словозміна, тож редуплікація коренів-основ перетворюється на один з найбільш продуктивних засобів словотвору (Melloni & Basciano, 2018, с. 328), а також на один зі способів вираження синтаксичних відносин. Тобто, дуже часто використання подвоєнь є обумовленим граматично, і значним чином впливає на сенс фрази або речення.

Варто зазначити, що багато прислівників у китайській мові утворилися завдяки редуплікації іменників, дієслів та прикметників. Тобто, подвоюючись, відбувається перехід редупліканта з однієї частини мови до іншої. Як приклад можна навести наступні прислівники: 白白 *báibái* (даремно, дарма), 时时 *shíshí* (щогодини, постійно, регулярно), 一天一天 *yītiān yītiān* (день за днем) тощо.

Редуплікація в китайській мові застосовується як до головних частин мови, так і до службових. Окрім іменників, прикметників та дієслів, часто можна зустріти подвоєння рахівних слів, вигуків, звуконаслідувальних слів і навіть цілих словосполучень. При цьому вона змінює смисловий аспект слова (Козоріз, 2011, с. 18).

Звісно, редуплікуватися може не будь-яке слово і не в будь-якій ситуації, тому вивчення питання редуплікації та коректне її використання залишається актуальною проблемою.

Редуплікація в китайській мові може виконувати найрізноманітніші функції. Дуже часто їх важко визначити без контексту, оскільки одна й та сама

редуплікована одиниця в різних ситуаціях може перекладатися по-різному та передавати різний сенс.

Як і в українській, в китайській мові так само розрізняються поняття “редуплікація” і “повтор”. Для їхнього позначення існують терміни 重叠 і 重复 відповідно. Варто зазначити, що згадану раніше граматичну та словотворчу функції може виконувати лише редуплікація. Крім цього, під час редуплікації подекуди відбуватимуться також і фонетичні зміни, а саме – зміна тону редуплікатора.

В попередньому розділі згадувалося розмежування редуплікації на повну та часткову, або ж варіативну. У китайській мові, незважаючи на відсутність словозміни, можна також умовно зробити такий поділ. У наступних підрозділах будуть розглядатися моделі побудови редуплікованих одиниць в китайській мові, серед яких, зокрема, є такі, які при подвоєнні прийматимуть додаткові елементи, до прикладу аспектуальний суфікс 了 *le*, числівник 一 *yī*, заперечні прислівники 不 *bù* або 没 *méi*.

Цікавим і унікальним для китайської мови явищем є повтор ключів всередині ієрогліфів. Прикладами можуть слугувати такі слова як 森林 *sēnlín* (ліс) або 人众 *rénzhòng* (натовп). У першому прикладі у межах одного слова декілька разів повторюється ключ 木 (дерево), у другому те саме відбувається з ключем 人 (людина).

Що стосується функцій редуплікованих одиниць у китайській мові, то вони будуть різнитися залежно від того, якою частиною мови є редуплікант. Наприклад, редуплікація прикметників, що відбувається за моделлю “AA” може передавати збільшення описуваної якості, в той час як дієслівні моделі “A — A” або “ABAB” навпаки, зменшення (Basciano & Melloni).

Ситуація з вигуками та звуконаслідуванням є більш-менш зрозумілою, оскільки редуплікована одиниця в цих випадках несе не стільки граматичне чи смислове значення, як є фонетичною калькою. Власне, така ситуація є аналогічною для будь-якої мови світу. Часто труднощі з перекладом редуплікованих одиниць виникають саме в тому випадку, коли редуплікантом виступає не вигук чи

звуконаслідування, а інші частини мови, такі як іменники, прикметники, дієслова чи рахівні слова.

Тут варто зазначити, що хоча поділ на частини мови у китайській мові є доволі умовним (порівняно з українською), і часто залежить від контексту, однак у даному випадку доцільним буде розглянути редуплікацію саме з точки зору такого поділу. Причиною цього є те, що явище редуплікації тісно пов'язане з граматичними, семантичними і фонетичними процесами, тож залежно від того, яка саме частина мови редуплікується, залежить і мета використання редуплікації, і фонетичні зміни всередині новоутвореної одиниці (Sun, 1999, с. 231-232), і найбільш розповсюджені граматичні та смислові значення, які вони можуть передавати, а також моделі, за якими, власне, будується редуплікована одиниця.

2.2. Редуплікація іменників і рахівних слів

Редуплікація іменників в китайській мові залежно від кожного окремого випадку може виконувати декілька функцій.

По-перше, за допомогою використання редуплікації може передаватися значення множини. Як відомо, в китайській мові вона найчастіше передається контекстуально, проте в залежності від ситуації можуть використовуватися і інші методи, наприклад, шляхом додавання суфікса множини 们 *mén*, або ж суфіксу вказівних займенників 些 *xiē*.

Інше значення, яке можуть передавати деякі іменники при подвоєнні – значення “кожен”. Прикладом може слугувати 人人 *rénrén*, що означатиме “кожна людина”, “усі люди” або 种种 *zhǒng* (вид), що перетворюватиметься на 种种 *zhǒngzhǒng* (різноманітний).

Особливий інтерес викликають і слова подібні до 天天 *tiāntiān* чи 年年 *niánnián*, що означатимуть “щодня” і “щороку” відповідно. Багато односкладових іменників, що редуплікуються, мають властивості, притаманні рахівним словам, тобто можуть поєднуватися з числівником без жодних додаткових елементів (Melloni & Basciano, 2018, с. 339).

Взагалі, за допомогою подвоєння рахівного слова зазвичай передаються три значення – “кожний”, “багато” або “один за одним”.

Існують і інші приклади, коли внаслідок редуплікації відбувався перехід іменника до іншої частини мови. При цьому, значення редуплікованої одиниці у деяких випадках кардинально відрізнятиметься від початкового значення редупліканта. До прикладу, слово 草 *cǎo* (трава), редуплікуючись, перетворюється на 草草 *cǎocǎo* і перекладається як “поспіхом”, “абияк”, “нашквидкуруч”. Інший приклад – 花花 *huāhuā*, може мати значення “лити сльози”, “прекрасний”, “хитрий”, хоча початкове значення редупліканта 花 *huā* – квітка.

Важливо розуміти, що подвоюватися може далеко не кожен іменник. Існує порівняно невелика кількість таких випадків, переважно серед односкладових іменників, і це, зокрема, пояснює той факт, що найбільш поширеною моделлю побудови редуплікованих одиниць серед іменників є модель “AA”, хоча зустрічається і модель “AABB”, й у такому разі, компоненти редуплікованої одиниці будуть синонімами, антонімами або просто пов’язаними за сенсом, а сама вона означатиме наявність чогось у великій кількості, наприклад 风风雨雨 *fēngfēng yǔyǔ* (тривалі вітри й дощі) (Melloni & Basciano, 2018, с. 333).

Вище зазначалося, що редуплікація в китайській мові є дуже продуктивним способом словотвору, однак стосовно іменників це твердження радше не є слушним (Melloni & Basciano, 2018, с. 332).

2.3. Редуплікація прикметників

Один з основних моментів, на який варто звернути увагу, говорячи про прикметникову редуплікацію в китайській мові, це те, що редуплікуватися можуть лише ті прикметники, які потенційно можуть мати градацію ступеню/інтенсивності (Melloni & Basciano, 2018, с. 334). Це означає, що відносні прикметники не можуть редуплікуватися. Так само, як в українській мові неможливо сказати “дуже

круглий” або “дуже дерев’яний”, у китайській не можна сказати 圆圆 *yuán yuán* чи 木木 *mù mù*.

Варто зауважити, що хоч редупліковані прикметники і виражають певний ступінь, однак не обов’язково перекладатимуться “дуже + [прикметник]”. Редуплікація радше робить його більш очевидним, помітним, надає жвавого відтінку (Melloni & Basciano, 2018, с. 331).

На додачу до вже згаданих якісних прикметників, так само не можуть редуплікуватися ті односкладові прикметники, які поєднуються з заперечним прислівником 不 *bù* (Melloni & Basciano, 2018, с. 335), наприклад 不安 *bù’ān* (неспокійний), 不清 *bùqīng* (незрозумілий, нечіткий) тощо. Взагалі, редуплікована прикметникова одиниця не може оформлюватися заперечними прислівниками 不 *bù* та 没 *méi*, оскільки під час редуплікації не йдеться про наявність чи відсутність певної ознаки чи якості – якщо прикметник редуплікується, значить ця ознака чи якість, очевидно, наявна.

Також важливо зазначити, що редупліковані прикметники не можуть оформлюватися прислівниками ступеню, адже редуплікуючись, прикметник вже набуває певного ступеню інтенсивності (Melloni & Basciano, 2018, с. 336). Так само неможливим є використання редуплікованих прикметників в реченнях з порівняльними конструкціями (Melloni & Basciano, 2018, с. 336).

У реченні прикметники можуть виконувати різні функції, зокрема виступати означенням, присудком, обставиною. Як і у випадку зі звичайними прикметниками, редупліковані одиниці оформлюватимуться службовою часткою 的 *de* у якості означення, або суфіксом 地 *de* у якості обставини. Взагалі, якщо прикметник є односкладовим і виступає у ролі препозитивної обставини, то дуже часто він подвоюється, і окрім суфікса препозитивної обставини 地 *de* оформлюється ще й еризацією.

Існує декілька моделей побудови редуплікованих прикметників. Односкладові редуплікуються за моделлю “AA”.

Ситуація з двоскладовими прикметниками є дещо складнішою. Зазвичай вони редуплікуються за моделлю “AABB”. Причому дуже часто складові частини прикметників, що редуплікуються за такою моделлю будуть синонімами або пов’язаними за значенням (Melloni & Basciano, 2018, с. 335). Наприклад, у слові 漂亮 *piàoliang* (вродливий, гарний), що редуплікуючись, матиме вигляд 漂漂亮亮 *piāoliào liàngliàng* (дуже вродливий, дуже гарний), одним зі значень ієрогліфа 漂 є “чистий”, “прозорий”, а 亮 – “світлий”, “прозорий”, “яскравий”. Ту саму тенденцію можемо прослідкувати і у слові 快乐 *kuàilè* (щасливий, веселий). Одним зі значень ієрогліфа 快 буде “веселий”, “радісний”, що є синонімічним до значення ієрогліфа 乐.

Можна зустріти і випадки, коли редуплікація відбувається за моделями “A 里 AB”, “AAB” або “ABB”, наприклад 土里土气 *tǔlǐ tǔqì* (провінційний) (祝克懿), 白雪白 *xiěxiěbái* (білосніжний), 硬邦邦 *yìngbāngbāng* (міцний, твердий, жорсткий) (潘国英, 2004, с. 72), проте такі випадки менш розповсюджені.

Деякі прикметники можуть редуплікуватися одразу за декількома різними моделями. Наприклад, прикметник 舒服 *shūfu* (зручний, комфортний) може редуплікуватися як за моделлю “AABB” (舒舒服服), так і за моделлю “AAB” (舒舒服) (陈泽平, 2001, с. 58-59).

Окремо варто згадати ті випадки, коли прикметник може редуплікуватися і за моделлю “AABB”, і за моделлю “ABAB”. Якщо в першому випадку редуплікуючись, прикметник набуватиме додаткового відтінку інтенсивності, то у другому набуватиме ознак дієслова. Прикладом може слугувати прикметник 轻松 *qīngsōng* (вільний, розслаблений, легкий). Для нього можливим є і варіант 轻轻松松 *qīngqīng sōngsōng* (легко, розслаблено), і 轻松轻松 *qīngsōng qīngsōng* (трохи розслабитися), однак у першому випадку просто підвищуватиметься інтенсивність прикметника, тоді як у другому він використовуватиметься як дієслово (Feng, 2003, с. 2).

2.4. Редуплікація дієслів

Дієслівна редуплікація є дуже широко розповсюдженим для китайської мови явищем. Подвоюватися можуть як односкладові, так і двоскладові слова. У попередньому розділі зазначалося, що інколи односкладові прикметники можуть подвоюватися, щоб зберегти певний ритм мовлення. Варто зазначити, що така сама ситуація притманна і односкладовим дієсловам (Wang, 2012).

Широким є і той діапазон значень, що передається шляхом дієслівної редуплікації. Різні науковці виділяють різну кількість функцій, які вона може виконувати, однак основні тези щодо цього питання збігаються, тож нижче розглядатимуться найбільш часто згадувані з них.

Наприклад, мовознавець Чжу Десі виділяє дві основні функції дієслівної редуплікації (朱德熙, 1993, с. 192):

1. Показати, що дія відбувалася протягом нетривалого відтинку часу, тобто надання дієслову значення короткочасності дії.
2. Передати відтінок певної спроби щось зробити, тобто надання дієслову значення послабленості дії.

Прикладами можуть слугувати такі дієслова як 看一看 *kànyīkàn* (поглянути), 查一查 *cháyīchá* (перевірити), 试一试 *shìyīshì* (спробувати, приміряти), 尝一尝 *chángyīcháng* (скуштувати) тощо.

Звісно, мета використання дієслівної редуплікації не обмежується лише двома наведеними вище функціями. У деяких випадках редуплікована одиниця не несе у собі ні значення короткочасності, ні значення послабленості дії. Зокрема, використовуючи редупліковані одиниці у наказових реченнях, мовець може мати на меті домогтися усунення категоричності сказаного, зробити прохання більш тактовним, ввічливим та м'яким.

Також можуть подвоюватися ті дієслова, що відображають ту чи іншу звичну, буденну справу. Наприклад, 洗洗澡 *xǐxǐzǎo* (купатися).

Редуплікуючись, дієслово може набувати і більш слабкого відтинку, як в попередніх прикладах, і навпаки, підсилюватися у порівнянні з попереднім

значенням (Chen, Jean Mo, Huang & Chen, с. 332). Наприклад, 跑跑跳跳 *pǎopǎotiàotiào* (бігати й стрибати, веселитися). Також воно може вказувати на те, що дія виконується великою кількістю людей або багаторазово повторюється (Melloni & Basciano, 2018, с. 331).

Як і у випадку з іменниками та прикметниками, редуплікація дієслів теж супроводжується деякими обмеженнями. Зокрема, не редуплікуються ті дієслова, що вказують на дію, яка відбувається в момент мовлення або позначають дію, яку вже було досягнуто (Chen, Jean Mo, Huang & Chen, с. 332).

Так само, редуплікована дієслівна одиниця не може оформлюватися заперечними прислівниками 不 *bù* та 沒 *méi*, окрім тих випадків, коли йдеться про моделі на кшталт “А 不 А”, АВ 不 АВ”, “А 沒 А”, “АВ 沒 АВ”. Такі випадки часто зустрічаються і є одним зі способів формування запитання в китайській мові.

Підсумовуючи, можна виділити найбільш поширені зі значень, які передаються шляхом редуплікації дієслів, а саме:

1. Надання дієслову значення короткочасності дії
2. Надання дієслову значення послабленості дії
3. Надання дієслову значення повторюваності або багаторазовості дії
4. Зміна інтенсивності дієслова
5. Надання наказовому реченню більш ввічливої форми
6. Підкреслення регулярності, повсякденності дії
7. Вираження невпевненості
8. Для надання реченню певного ритму
9. Підкреслення того факту, що дія виконується багатьма людьми одразу

Така різноманітність, а подекуди і протилежність значень створює чимало труднощів під час перекладу та розуміння тексту в цілому. Саме тому іноді буває неможливо перекласти редупліковану одиницю окремо, без контексту.

Як і у випадку з іншими частинами мови, дієслова редуплікуються за декількома моделями, зокрема “АА”, “ААВВ”, “АВАВ”, “А — А”, “А 了 А”, “А 了 — А”, “ААВ”, “А 里 АВ” і “А 了 АВ” (戴雪梅, 1989, с. 38-46).

Варто зазначити, що другий компонент у моделі “А — А” (тобто — уї) читатиметься легким тоном, а редуплікатор тонуватиметься (Paris, 2013, с. 265). Також такі редупліковані одиниці не оформлюватимуться еризацією.

Окремої уваги також заслуговує модель “ААВ”. За цією моделлю редуплікуються дієслівно-об'єктні словосполучення, або особливий тип дієслів — дієслова з пустим додатком (离合词) (Wang, 2012). Це такі дієслова, що можуть вживатися як разом, так і розриваючись. Оскільки перша морфема в таких дієсловах є, власне, дієсловом, а друга — об'єктом, редуплікуватиметься перша морфема.

Висновки до Розділу 2

Отже, спираючись на наведений вище матеріал, можна зробити наступні висновки:

1. Редуплікація є питомим і гіперчастотним явищем для китайської мови і зустрічається у різних стилях мовлення. Окрім словотворчої і стилістичної функції, дуже часто вона також обумовлена й граматично.

2. Редуплікація в китайській мові застосовується як до головних частин мови, так і до службових. При цьому, подвоюючись, інколи відбувається перехід редупліканта з однієї частини мови до іншої.

3. Як і в інших мовах, в китайській мові існує розмежування між поняттями “редуплікація” і “повтор”, для позначення яких використовуються терміни 重叠 і 重复 відповідно. Граматичну і словотворчу функцію при цьому може виконувати лише редуплікація, окрім того, лише редуплікація може супроводжуватися фонетичними змінами, а саме — зміною тону редуплікатора.

4. Незважаючи на те, що поділ на частини мови у китайській мові є доволі умовним, однак явище редуплікації розглядається у трьох підрозділах (окремо для іменників та рахівних слів, прикметників, а також дієслів) саме з точки зору такого поділу з огляду те, що явище редуплікації тісно пов'язане з граматичними, семантичними і фонетичними процесами, які залежать, зокрема, й від того, якою частиною мови є те чи інше слово в конкретному реченні.

У кожному з підрозділів окремо було розглянуто у яких випадках і з якою метою може відбуватися редуплікація, за якою моделлю вона будуватиметься, які функції може виконувати, а також які існують обмеження і особливості використання цього явища.

РОЗДІЛ 3. ПРИКЛАДИ ЯВИЩА РЕДУПЛІКАЦІЇ В СУЧАСНІЙ КИТАЙСЬКІЙ МОВІ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАД НА УКРАЇНСЬКУ

3.1. Приклади і короткий аналіз випадків редуплікації в китайській мові (на матеріалі художніх та анімаційного фільмів)

Нижче наводитимуться репліки з художніх та анімаційного фільмів, а саме: художній фільм за мотивами новели Анні Баобей режисера Дерека Цана “Споріднена душа” (кит. “七月与安生”, Китай, 2016), художній фільм режисера Чжан Діша “Моє найкраще літо” (кит. “最好的我们”, Китай, 2019) та анімаційний художній фільм режисерів Лян Сюаня та Чжан Чуня “По той бік океану” (кит. “大鱼海棠”, Китай, 2016).

Як вже було зазначено, редуплікація є розповсюдженим явищем у китайській мові. Розмаїття відтінків, які може надавати редуплікація є надзвичайно широким. З цієї причини, для того, аби виконати коректний та якісний переклад редуплікованої одиниці та передати думку, яка вкладалася автором у речення, варто звертати увагу на багато нюансів, розпочинаючи з моделей побудови редуплікації та завершуючи контекстом, у якому, власне, використана та чи інша редуплікована одиниця.

Стиль мовлення героїв у фільмах, приклади реплік з яких наводитимуться нижче, максимально наближений до розмовного. Частотність використання редуплікованих одиниць у них є доволі великою, що ще раз доводить той факт, що це явище є надзвичайно розповсюдженим для китайської мови.

Короткий аналіз кожного окремого випадку допоможе зрозуміти, чому в тій чи іншій ситуації використовується редуплікована одиниця, а також яку функцію вона виконує в реченні. Все це дасть змогу обрати правильний відповідник до редуплікованої одиниці в українській мові та виконати адекватний переклад.

你就教她好好学习，天天向上，每天考好分。 *Nǐ jiù jiào tā hǎohǎo xuéxí, tiāntiān xiàngshàng, měitiān kǎo hǎo fēn.* – А ти казатимеш їй добре вчитися, постійно прагнути вдосконалення та щодня заробляти хороші оцінки.

У цьому прикладі присутні дві редуплікації – редуплікація прикметника 好 *hǎo*, що виконує у реченні роль препозитивної обставини та іменника 天 *tiān*, що редуплікуючись, перетворився на прислівник. У обидвох випадках, редуплікація відбувається за моделлю “АА”. В першому, подвоюючись, 好 *hǎo* вказує на характер виконання дії “вчитися” і використовується частково щоб зробити акцент на цьому слові, частково щоб зберегти загальний ритм мовлення. У другому випадку можемо спостерігати як подвоюючись, іменник “день” набуває значення “кожен день” або, як доцільніше було б перекласти його з контексту – “постійно”.

一天一天我能感觉到孩子在长大。 *Yītiān yītiān wǒ néng gǎnjuédào háizi zài zhǎngdà.* – З кожним днем я відчуваю, як дитина росте.

Тут редуплікується той самий іменник 天 *tiān*, однак вже за моделлю “— А — А”. На відміну від попереднього прикладу, він перекладатиметься “з кожним днем”, тобто буде присутнім відтінок не стільки того, що щось відбувається стабільно і постійно, а радше те, що в ході процесу відбувається також певний прогрес.

Так само цікаво порівняти два випадки редуплікації 点 *diǎn* і прослідкувати, як змінюватиметься її значення у різних контекстах.

我觉得他有一点点喜欢我。 *Wǒ juéde tā yǒu yīdiǎndiǎn xǐhuan wǒ.* – Гадаю, що трошки подобаюся йому.

У цьому прикладі ми бачимо, що редуплікація передає значення послабленості дії, або ж певної невпевненості авторки репліки щодо сказаного.

点点吃的吧，你想吃什么？ *Diǎndiǎn chī de ba, nǐ xiǎng chī shénme?* – Пригощайся, що хочеш скуштувати?

Незважаючи на те, що редуплікується те саме слово, у своєму значенні воно не містить ані послабленості, ані невпевненості. Навпаки, гостю заохочують пригощатися і їсти побільше, тобто словосполучення “点点吃” певною мірою буде синонімічним до 慢慢吃 *mànmàn chī*.

你要是特别特别有钱的话，你去哪？ *Nǐ yàoshi tèbié tèbié yǒu qián dehuà, nǐ qù nǎ?* – Якби у тебе була купа грошей, куди б ти поїхала?

У цьому прикладі можна спостерігати редуплікацію слова 特别 *tèbié* і тут вона виконує радше стилістичну функцію, адже саме по собі слово вже містить значення “надзвичайно”, тож подвоюючись, значення ще більше підсилюється, і навіть виражає певну гіпотетичність, нереальність.

好几本书都被抢光了，他们一个个动作特别快。 *Hǎo jǐ běn shū dōu bèi qiǎng guāngle, tāmen yīgègè dòngzuò tèbié kuài.* – Деякі книжки вже забрали, вони так швидко їх розбирають.

Тут відбувається редуплікація рахівного слова 个 *ge*, а редуплікована одиниця дослівно перекладатиметься як “один за одним”. Дослівний переклад другої частини речення звучатиме як “вони один за одним діють надзвичайно швидко”, однак виходячи з контексту та особливостей української мови, доцільніше зовсім опустити словосполучення “один за одним” у перекладі, передавши сенс у інший спосіб.

没戴那个，觉不觉得那空荡荡的？ *Méi dài nàge, juébùjuéde nà kōngdàngdàng de?*
– Не носячи його, не відчуваєш порожнечу?

У даному випадку прикметник 空荡 *kōngdàng* (порожній) редуплікується за моделлю “АВВ”. Редуплікація тут використовується як з метою зробити акцент на останньому слові, так і задля збереження ритму мовлення.

那好，你就把这句话翻译翻译。 *Nà hǎo, nǐ jiù bǎ zhèjùhuà fānyifānyì.* – Що ж, переклади-но це речення.

Тут за моделлю “АВАВ” редуплікується двоскладове дієслово 翻译 *fānyì*. Ця репліка у фільмі є звертанням вчителя до учня, доречно перекласти її зазначеним вище чином. Редуплікація у даному випадку пом’якшує інтонаційну тональність наказового речення. Варто наголосити на тому, що другий та четвертий склад редуплікованої одиниці читатимуться легким тоном.

我想看看他能嘚瑟到什么时。 *Wǒ xiǎng kànkan tā néng dèse dào shénme shí.* – Хочу побачити, скільки ще він зможе вихвалитися.

Дієслово 看 *kàn* редуплікується за однією з найрозповсюдженіших моделей “АА”. Редуплікація тут не передає ні повторюваність, ні короткочасність дії, адже мовцю невідомо як довго триватиме процес виконання дії. Найбільш логічним

поясненням використання редуплікації в даному випадку буде надання сказаному послабленості дії, певної невимушеності, мовець ніби наголошує на тому факті, що його припущення не може бути помилковим і рано чи пізно людина, про яку йде мова, перестане вихвалитися з тієї чи іншої причини.

师傅，亭亭一下车。 *Shīfu , tíngtíng yīxià chē.* – Пане водію, зупиніть автобус.

Як і в попередньому випадку, редуплікація дієслова 亭 *tíng* відбувається за моделлю “АА”. Тут це робиться з метою підкреслення короткочасності виконуваної дії. На це вказує й прислівник 一下 *yīxià*, що стоїть в реченні одразу після редуплікованої одиниці, що ще більше підкреслює відтінок короткочасності дієслова 亭 *tíng*. Зазвичай цей прислівник використовується для позначення короткочасності або одноразовості дії, але в контексті даного речення та в поєднанні з даною редуплікованою одиницею доречніше зупинитися на першому значенні.

我就是说一而说而已嘛。 *Wǒ jiùshì shuōyīshuō éryǐ ma.* – Я просто сказала і все.

В цьому випадку була використана модель “А — А”. Хоча ця модель в тому числі може передавати значення короткочасності виконуваної дії, в даному випадку за допомогою редуплікації робиться акцент на одноразовості виконання дії. Дослівно це речення можна перекласти так: “Я сказала один раз, не більше”. Однак, як вже зазначалося в попередньому розділі, дану модель не можна перекладати, спираючись на буквальный сенс, адже з часом вона втратила значення кратності дії. Окрім того, роблячи переклад подібних речень, необхідно звертати особливу увагу на контекст, у якому вони використовуються. Цією фразою героїня хоче наголосити на тому, що не нав’язує співрозмовниці виголошену раніше думку, тому зазначений вище переклад був виконаний саме таким чином. Варто звернути окрему увагу на те, що в даному випадку редуплікатор вимовлятиметься легким тоном.

我帮你把这事好好捋一捋。 *Wǒ bāng nǐ bǎ zhè shì hǎohǎo luōyīluo.* – Я допоможу тобі владнати цю справу.

Як і в попередньому реченні, в даному випадку для редуплікації дієслова була використана модель “А — А”. Також, як і в попередньому випадку, редуплікація тут використовується для того, щоб передати одноразовість виконуваної дії. Окрім

цього, варто зазначити, що дієслово тут є не єдиною редуплікованою одиницею, прикметник 好 *hǎo* також подвоюється. Частково з цієї причини, редупліковану одиницю не можна сприймати як ту, що передає послабленість або невимушеність дії.

哪天你陪我坐坐轮渡吧。 *Nǎ tiān nǐ péi wǒ zuòzuò lún dù ba.* – Поплавай якось зі мною на паромі.

Використана в даному реченні редуплікація побудована за моделлю “АА”. Оскільки тут дієслово повторюється для того, щоб наголосити на короткочасності дії, при перекладі доречно було використати префікс “по-” до дієслова “плавати”.

下边儿脏的东西不少，该好好洗洗了。 *Xiàbianr zāngde dōngxī bùshǎo, gāi hǎohǎo xǐxile.* – Внизу багато брудних речей, треба гарненько їх вимити.

В даному випадку, як редуплікація дієслова, так і редуплікація прикметника реалізуються за допомогою моделі “АА”. Очевидно, що редупліковане дієслово не передає послабленість дії, адже прикметник, що передує йому вказує на абсолютно протилежне. Також не маються на увазі короткочасність чи одноразовість дії. З цього випливає, що дана редуплікована одиниця якраз нажить до тих особливих випадків, про які зазначалося вище, коли використання подвоєного дієслова не можна мотивувати ні одним з основних значень, які зазвичай набуває дієслово під час явища редуплікації. Проте це не означає, що подвоєння тут використовується безпідставно. Оскільки у другій частині речення відсутній додаток, а дієслово 洗 *xǐ* є односкладовим, було доречним редуплікувати його, щоб зберегти певний ритм у реченні. Це ж саме стосується і редуплікованого прикметника.

你试试看合不合身。 *Nǐ shìshìkàn hébùhé shēn.* – Приміряй і подивись чи підходить.

В даному реченні редуплікація відбулася за моделлю “ААВ”. Варто зазначити, що хоча дана редуплікована одиниця містить дієслова 试 *shì* (пробувати) та 看 *kàn* (дивитися), при цьому редуплікантом виступає 试 *shì*, дуже часто в перекладі одне з дієслів може опускатися. Взагалі редуплікована одиниця “试试看” перекладається як “спробувати” або “подивитися” в залежності від контексту, оскільки

перекладаючи її дослівно, іноді буває складно досягти адекватного перекладу. В даному випадку можна повністю передати значення у перекладі, тому перекладаються обидві складові редуплікованої одиниці.

你出去，让我试试。 *Nǐ chūqù , ràng wǒ shìshì.* – Вийди, дай мені спробувати.

В даному випадку редуплікація побудована за моделлю “АА”. Причиною її використання може бути як передача короткочасності дії, так і те, що дієслово 试 *shì* є односкладовим та не містить після себе додатка. Отже, для того, щоб не порушувати ритм речення, дієслово редуплікується.

亲眼看看自然规律是怎么运行的。 *Qīnyǎn kànkàn zìránɡuīlǜ shì zěnmeyùnxíngde.* – На власні очі побачити як функціонують закони природи.

В даному випадку редуплікація також відбувається за моделлю “АА”. Поза контекстом може бути дещо складно визначити причину використання подвоєння. В цьому реченні воно використовується для того, щоб підкреслити одноразовість дії. При перекладі до дієслова “дивитися” було приєднано префікс “по-”, щоб передати це значення.

3.2. Способи перекладу редуплікованих одиниць з китайської на українську

Цілком очевидним є факт, що редуплікація значною мірою впливає на сенс речення, тому необхідно вміти влучно та правильно передати його при перекладі. З огляду на кожний приклад та його короткий аналіз можна помітити, що способи виконання коректного перекладу різняться залежно від контексту, а також того, яку функцію виконує редуплікована одиниця у реченні.

Менше з тим, можна виокремити наступні способи перекладу, що можуть бути доцільними при перекладі таких одиниць на українську:

1. Використання префіксів “по-”, “с-”, а також додавання слів на кшталт “трохи”, “спробуй” у тих випадках, коли редуплікована одиниця виражає послабленість або короткочасність певної дії.

2. Додавання постфіксу “-но” або слів на кшталт “нумо”, “нужбо”, якщо речення є спонукальним, або використати слова мовного етикету на кшталт “прошу”,

“будь ласка”, якщо необхідно пом’якшити прохання та/або зробити його більш ввічливим.

3. Якщо редуплікація використовується, щоб акцентувати увагу на певному слові, при перекладі це можна передати шляхом зміни порядку слів у реченні.

4. Якщо редуплікація використовується для збереження загального ритму мовлення і практично не впливає на сенс, його можна опустити. Так само, якщо односкладове слово редуплікується, виступаючи у ролі препозитивної обставини, тоді при перекладі можна це не маркувати, передаючи виключно значення редупліканта.

5. Якщо редуплікація вказує на ступінь тієї чи іншої якості або ознаки, при перекладі доцільно використовувати прислівники на кшталт “дуже”, “надто”, “добряче”, “трохи” та інші слова, що вказують на інтенсивність.

6. Якщо редуплікована одиниця вказує на характер виконання дії, українською мовою їх можна перекладати за допомогою таких слів як “добряче”, “як слід”, “гарненько” тощо.

7. У випадках, коли шляхом редуплікації було утворено прислівник або сталий вираз, для перекладу варто звертатися зі словником.

8. Якщо до слова, що редуплікується, можливо добрати український еквівалент, що вже міститиме значення, закладене у редупліковану одиницю, а також не викривлятиме сенсу оригіналу, тоді варто уникати додавання зайвих слів та використовувати саме такий еквівалент.

Висновки до Розділу 3

Проаналізувавши наведені вище приклади, можна зробити наступні висновки:

1. Редуплікація широко використовується в різних ситуаціях та функціонує у рамках різних моделей в залежності від контексту, того, до якої частини мови належить те чи інше слово, і від самого слова зокрема. Оскільки стиль мовлення у художніх та анімаційному фільмах, приклади реплік з яких аналізувалися, є максимально наближеним до розмовного, наведені приклади є доволі репрезентативними і дають чітке уявлення про частотність використання цього явища та його доречність у тому чи іншому випадку.

2. Як видно з прикладів, навіть редуплікація одного і того самого слова у різних контекстах може набувати різного значення, редуплікуватися за різними моделями та виконувати різні функції у реченні.

3. Можна помітити, що найбільш часто зустрічалася саме дієслівна та прикметникова редуплікація. Редуплікуючись, слова набували або іншого стилістичного забарвлення, або таким чином на них робився акцент, або ж вони виконували граматичну функцію. Зокрема, деякі з прикладів демонструють як за допомогою редуплікації відбувається словотвір, і як подекуди при цьому відбувається перехід з однієї частини мови до іншої. Усе це на практиці підтверджує наведений у теоретичному розділі матеріал.

У другому підрозділі було наведено способи перекладу редуплікованих одиниць з китайської на українську у різних випадках. До цих способів, зокрема, належать: використання префіксів “по-” та “с-”, додавання постфіксу “-но”, зміна порядку слів у реченні, використання прислівників, що вказують на інтенсивність тощо. Крім цього, було вкотре підкреслено важливість контексту при виконанні перекладу редуплікованих одиниць.

ВИСНОВКИ

У ході роботи було досліджено таке явище, як редуплікація в китайській мові, виконано короткий аналіз випадків редуплікації у розмовній мові, а також наведено способи перекладу таких одиниць з китайської мови на українську.

У першому розділі було розглянуто явище редуплікації в лінгвістиці в цілому і зроблено наступні висновки:

1. Редуплікація, як повна, так і часткова, є доволі розповсюдженим явищем, притаманним для різних мов світу, незалежно від того, якою ця мова є типологічно, чи до якої мовної сім'ї належить.

2. Різниця між редуплікацією і повтором, що певною мірою є дотичним до неї і часто розглядається як тотожне поняття, є те, що термін “редуплікація” використовується, коли йдеться саме про словотвір.

3. Редуплікація може виконувати низку функцій, зокрема словотворчу, граматичну і стилістичну.

4. Редуплікована одиниця завжди змінюватиме початковий сенс редупліканта повністю або частково.

5. Багато функцій редуплікованих одиниць в українській мові збігаються з тими, що виконує редуплікація у низці інших мов світу. Менше з тим, в українській мові редуплікація частіше постає як стилістичний прийом.

Усе це дає підстави вважати, що великий інтерес і широке поле для вивчення надає не лише дослідження самого явища редуплікації, а й порівняння виконуваних цим явищем функцій у різних мовах світу.

У другому розділі досліджувалося явище редуплікації у китайській мові. Незважаючи на те, що поділ на частини мови у китайській мові є доволі умовним, однак явище редуплікації розглядається у підрозділах (окремо для іменників та рахівних слів, прикметників, а також дієслів) саме з точки зору такого поділу з огляду те, що воно тісно пов'язане з граматичними, семантичними і фонетичними процесами, які залежать зокрема й від того, якою частиною мови є те чи інше слово в конкретному реченні.

З матеріалу, наведеного у другому розділі, можна зробити наступні висновки:

1. Редуплікація є питомим і гіперчастотним явищем для китайської мови і зустрічається у різних стилях мовлення. Окрім словотворчої і стилістичної функції, дуже часто вона також обумовлена й граматично.

2. Редуплікація у китайській мові застосовується як до головних частин мови, так і до службових. При цьому, подвоюючись, інколи відбувається перехід редупліканта з однієї частини мови до іншої. Зокрема, шляхом редуплікації утворилося багато китайських прислівників.

3. Як і в інших мовах, в китайській мові існує розмежування між поняттями “редуплікація” і “повтор”, для позначення яких використовуються терміни 重叠 і 重复 відповідно. Граматичну і словотворчу функцію при цьому може виконувати лише редуплікація, окрім того, лише редуплікація може супроводжуватися фонетичними змінами, а саме – зміною тону редуплікатора.

4. Модель побудови редуплікації, її функція в реченні, а також контекст її використання вирішальним чином впливає на кінцевий сенс редуплікованої одиниці.

У кожному з підрозділів другого розділу окремо було розглянуто, у яких випадках і з якою метою може відбуватися редуплікація, за якими моделями вона будуватиметься, які функції може виконувати, а також які існують обмеження і особливості використання цього явища.

У третьому розділі було проаналізовано випадки використання редуплікації на основі художнього фільму “Споріднена душа” (кит. “七月与安生”, Китай, 2016), художнього фільму “Моє найкраще літо” (кит. “最好的我们”, Китай, 2019) та анімаційного художнього фільму “По той бік океану” (кит. “大鱼海棠”, Китай, 2016). Оскільки стиль мовлення у художніх та анімаційному фільмах, приклади реплік з яких аналізувалися, є максимально наближеним до розмовного, наведені вище приклади є доволі репрезентативними і дають чітке уявлення про частотність використання цього явища та його доречність у тому чи іншому випадку. Короткий аналіз реплік з використанням редуплікації дозволив зробити нам наступні висновки:

1. Редуплікація широко використовується в різних ситуаціях та функціонує у рамках різних моделей в залежності від контексту, того, до якої частини мови належить те чи інше слово, і від самого слова зокрема.

2. Як видно з прикладів, навіть редуплікація одного і того самого слова у різних контекстах може набувати різного значення, редуплікуватися за різними моделями та виконувати різні функції в реченні.

3. Можна помітити, що найбільш часто зустрічалася саме дієслівна та прикметникова редуплікація. Редуплікуючись, слова набували або іншого стилістичного забарвлення, або таким чином на них робився акцент, або ж вони виконували граматичну функцію. Усе це на практиці підтвердило наведений у теоретичному розділі матеріал.

У другому підрозділі третього розділу було наведено способи перекладу редуплікованих одиниць з китайської на українську у різних випадках, серед яких, зокрема використання префіксів “по-” та “с-”, додавання постфіксу “-но”, зміна порядку слів у реченні, використання прислівників, що вказують на інтенсивність тощо. Крім цього, було вкотре підкреслено важливість контексту при виконанні перекладу редуплікованих одиниць.

Даний матеріал може знайти практичне застосування під час перекладу словосполучень, речень та текстів, що містять редупліковані одиниці, а також під час навчального процесу.

Насамкінець, у ході виконання дослідження було ще раз підтверджено актуальність дослідження, оскільки, як вже не раз зазначалося, редуплікація є гіперчастотною для китайської мови і дослідження цього явища може зробити вагомий внесок у покращення якості перекладу, зокрема на українську мову.

简评

本文研究了汉语中的重读现象，并介绍了将汉语重读动词翻译成乌克兰语的方法。

第一部分介绍了重读的语言现象，描述了它的类型，并介绍了它所能发挥的最常见的功能。

第二部分专门讨论了汉语中的重读现象，它讨论了这种现象的特殊性和主要功能，以及重读单位的构建模式，包括名词和数词、形容词和动词的重读。每个语篇都有一个单独的小节。

第三部分分析了故事片和动画片中含有重复单元的台词，对其进行了简要分析，并介绍了将此类单元翻译成乌克兰语的可能方法。

总的来说，本研究确定了汉语中重读现象的主要特征，并探索了翻译的方法。该研究的结果可以在实践中用于从汉语翻译成乌克兰语以及教育过程中。

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

- Зоз, О. А. (2020). Семантичний повтор як фактор створення оціночно-емоційної тональності вірша. У *Східнослов'янська філологія: Від Нестора до сьогодення* (с. 90–93). Книгарня Видавництво Б.І. Маторіна.
- Козоріз, О. П. (2011). Словосполучення та словотвір у сучасній китайській мові. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка*, 18.
- Кульчицький, В. І., & Ткачук, Я. Д. (2022). Принципи словотворення у шведській мові. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*, (56), 80–84.
- Линник, Т. Г. (2002). Специфічно дитячі слова української мови: семантика та морфологія. 1–7.
- Наумюк, О. В. (2015). Явище редуплікації у французькій мові. У *Маріупольський молодіжний науковий форум: Традиційні й новітні аспекти дослідження і викладання іноземних мов і літератури* (с. 82–84).
- Ніколашина, Т. І. (2020). Редупліковані прислівники в українській словотвірній системі. *Молодий вчений*, (5), 25.
- Ніколашина, Т. І. (б. д.). Функційні та словотвірні особливості редуплікації у трилогії “Тореадори з Васюківки” В. Нестайка. 120.
- Пахолок, З. О. (2014). Реалізація категорії повторюваності в українській мові. *Актуальні проблеми української лінгвістики: Теорія і практика*, (29), 32–52.
- Чередниченко, І. Г. (1962). Нариси з загальної стилістики сучасної української мови.
- Чумак, Л. М. (2011). Редуплікація як спосіб словотвору в сучасній англійській мові. *Наукові записки. Серія «Філологічна»*, 216–221.
- Basciano, V., & Melloni, C. (б. д.). Patterns of reduplication in Chinese: structural and semantic issues.
- Chen, F., Jean Mo, R., Huang, C., & Chen, K. (б. д.). Reduplication in Mandarin Chinese: their formation rules, syntactic behaviour and ICG representation. 218–232.
- Feng, G. (2003). Lexical category specific constraints: Mandarin verb versus adjective reduplication.
- Kauffman, C. A. (2015). Reduplication reflects uniqueness and innovation in language, thought and culture. 1–6.
- Melloni, C., & Basciano, V. (2018). Reduplication across boundaries: The case of Mandarin. У *The lexeme in descriptive and theoretical morphology* (с. 325–358). Language Science Press.
- Paris, M.-C. (2013). Verbal reduplication and verbal classifiers in Chinese. 265.
- Sun, J. (1999). *Reduplication in old Chinese*. University of British Columbia.

Wang, Y. (2012). Reduplication in Verb Phrases.

Zhu, X. (2020). Two Types of Verb Reduplications in Mandarin Chinese.

戴雪梅. (1989). 论现代汉语动词重叠的形式. *北京师范学院学报*, (8), 38-46.

朱德熙. (1993). *语法讲义*. 192

祝克懿. (1994). 论“A里AB”式形容词. *贵州民族大学学报: 哲学社会科学版*, (4).

陈泽平. (2001). 福州方言的结构助词及其相关的句法结构. 57-64.

潘国英. (2004). 湖州方言中AAB式形容词的修辞特色. 72-73.